

C/2024/1977

18.3.2024

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Europejski Zielony Ład a zdrowie

(C/2024/1977)

Sprawozdawca: Juan Manuel MORENO BONILLA (ES/EPL), premier wspólnoty autonomicznej Andaluzji

ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

Uwagi wstępne: wpływ zmiany klimatu i degradacji środowiska na zdrowie ludzi

1. Podkreśla, że istnieją **mocne dowody naukowe** świadczące o wpływie, jaki na zdrowie społeczne, fizyczne i psychiczne obywateli i obywateli europejskich wywierają zmieniające się typy temperatur i opadów, a także zmiany w różnorodności biologicznej i ekosystemach. Ekstremalne zjawiska pogodowe, takie jak susze, powodzie, burze tropikalne i cyklony, oraz zanieczyszczenia środowiska będą coraz częstsze i intensywniejsze, a to pociągnie za sobą zmiany w użytkowaniu gruntów.
2. Zmiana klimatu znacznie zwiększa presję i zagrożenia dla ekosystemów, zdrowia ludzkiego i gospodarki, zarówno w odniesieniu do jednostek, jak i w skali całej Europy. Zielony Ład jako podstawa musi sprostać licznym wyzwaniom, wykorzystać możliwości i osiągnąć ostateczny cel zielonej transformacji, jakim jest Europa neutralna dla klimatu.
3. Przypomina, że w deklaracji w sprawie klimatu i zdrowia przyjętej na 28. Konferencji Stron Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie Zmian Klimatu w Dubaju (COP28) podkreślono wagę zajęcia się kwestią współdziałania między zmianą klimatu a zdrowiem oraz zawarto zobowiązanie do lepszego uwzględniania zagadnień zdrowotnych w procesach polityki klimatycznej i zagadnień klimatycznych w programach polityki zdrowotnej.
4. Uznaje pilną potrzebę zajęcia się wpływem zmiany klimatu i degradacji środowiska na zdrowie ludzi. Podkreśla kluczową rolę władz lokalnych i regionalnych we wdrażaniu ukierunkowanych środków, zwłaszcza w regionach słabiej rozwiniętych i w regionach najbardziej oddalonych, w celu zmniejszenia dysproporcji zdrowotnych we wdrażaniu działań na rzecz łagodzenia tego wpływu lub przystosowania się do niego, a także w celu zmniejszenia różnic w dostępie do opieki zdrowotnej, zapewnienia odporności systemów opieki zdrowotnej oraz dostępu do wody pitnej i odpowiedniego żywienia.
5. Zwraca uwagę na prognozy dotyczące wzrostu liczby dni, kiedy będą następować **fale upałów**, gdyż we wszystkich regionach jest ona co najmniej dwukrotnie wyższa, a w wielu z nich – drastycznie wzrasta. To zjawisko przyczynia się nie tylko do zgonów spowodowanych **chorobami układu krążenia i układu oddechowego**, lecz także do coraz częstszego występowania powszechnych schorzeń, takich jak wyczerpanie z powodu ciepła, nudności, zawroty głowy i osłabienie, które mogą prowadzić do udaru cieplnego i potencjalnej niewydolności narządów.
6. Apeluje o przyjęcie **kompleksowych strategii mających na celu zwalczanie rozprzestrzeniania się chorób** związanych ze zmianą klimatu, w tym chorób przenoszonych przez wektory i wodę. Podkreśla znaczenie przeprowadzenia odrębnych ocen dla poszczególnych regionów w celu rozwoju i organizacji ich systemów opieki zdrowotnej. Oceny te powinny dotyczyć konkretnych środków łagodzących i przystosowawczych dla tych regionów i ich ludności, które uwzględniałyby ich specyfikę. Te oceny powinny mieć także na celu minimalizowanie różnic w jakości opieki, zwłaszcza w regionach słabiej rozwiniętych i w regionach najbardziej oddalonych, aby zapewnić równy dostęp do usług opieki zdrowotnej.
7. Ostrzega, że stopniowy wzrost temperatur może mieć inne szkodliwe skutki, takie jak podnoszenie się poziomu mórz i oceanów, większe zasolenie warstw wodonośnych, **wzrost częstości występowania wielu chorób przenoszonych przez wektory** (dengi, choroby wywołanej wirusem zika bądź malarii) **lub ich ognisk epidemicznych**, a także **chorób przenoszonych przez wodę** (przecinkowiec). Dzieje się tak dlatego, że wzrost temperatur tworzy zarówno bardziej sprzyjające warunki klimatyczne do ich namnażania się, jak i przedłuża okres sprzyjający ich przenoszeniu się. Podkreśla, że narażenie żywności na coraz wyższe temperatury może ułatwić **rozwój chorób przenoszonych przez żywność, takich jak salmoneloza, kryptosporidioza i kampylobakterioza**.

8. Zwraca uwagę na liczne bezpośrednie i pośrednie skutki dla zdrowia ludzi **ekstremalnych zdarzeń pogodowych**, takich jak ulewne opady deszczu, wiatry i powodzie. Oprócz **bezpośrednich obrażeń fizycznych i zgonów** prowadzą one do utraty domów i majątku oraz do rozpadu wspólnot, wywierając znaczny wpływ na zdrowie psychiczne i dobrostan ludzi w postaci **zespołu stresu pourazowego oraz zaburzeń lękowych i depresyjnych**.

9. Uważa, że szczególnie niepokojące są zmiany we wzorcach opadów, pociągające za sobą dłuższe, częstsze i intensywniejsze epizody **suszy**, zwłaszcza w regionach południowej Europy. Te epizody **zagrożają nie tylko zaopatrzeniu w wodę i gospodarowaniu zasobami wodnymi, ograniczając dostęp do wody pitnej** (co utrudnia higienę i zwiększa ryzyko chorób przenoszonych przez wodę, takich jak biegunka i cholera), ale zagrożają również **bezpieczeństwu żywnościowemu i żywieniowemu** ze względu na wzrost cen lub niedobór niektórych rodzajów żywności. Mogą mieć też negatywne skutki pośrednie dla gospodarki i zatrudnienia, co odbije się w dużym stopniu na zdrowiu.

10. Przypomina, że stopniowy wzrost temperatur i malejąca ilość opadów wiążą się z większym ryzykiem **pożarów**, które prowadzą do dewastacji gleby, utraty różnorodności biologicznej i strat gospodarczych, a także rzutują na bezpieczeństwo ludzkie.

11. Wskazuje, że **pogarszanie się jakości powietrza jest głównym czynnikiem ryzyka środowiskowego** – w Europie następuje rocznie ponad 300 tys. przedwczesnych zgonów spowodowanych chorobami układu oddechowego i układu krążenia oraz częstszym występowaniem alergii oddechowych i związanych z nimi chorób. Niepokojące są również niedobory pożywienia i składników odżywczych spowodowane wysokim poziomem CO₂, który wpływa na wartość odżywczą upraw rolnych.

12. W powiązaniu z poprzednim punktem zaznacza, że wskutek **zmiany klimatu zmienia się okres kwitnienia wielu gatunków roślin**, których pyłki są przenoszone przez wiatr, co powoduje częstsze występowanie epizodów alergicznych wśród ludności. Ma to negatywny wpływ na zdrowie ludzkie i oddziałuje na publiczne systemy opieki zdrowotnej, ponieważ wymaga większych zasobów.

13. Podkreśla druzgocący wpływ, **jaki ekstremalne warunki klimatyczne, takie jak susze i pożary roślinności, wywierają na sektor rolniczy w całej Europie**. Powoduje to dodatkowe obciążenia i presję na znajdujących się już w trudnej sytuacji rolników, którzy muszą radzić sobie z rosnącymi kosztami produkcji ze względu na wzrost kosztów środków produkcji, takich jak nawóz i woda. Nie należy lekceważyć wpływu tej sytuacji na ich zdrowie psychiczne.

14. W związku z tym wzywa Komisję Europejską do podjęcia działań w celu zapewnienia konkretnej pomocy regionom, których dotknęły poważne skutki wywierane przez zmianę klimatu na rolnictwo. Jest to potrzebne, ponieważ **wspólna polityka rolna** nie jest w stanie sprostać ogromnym wyzwaniom związanym ze zmianą klimatu ani złagodzić stresu odczuwanego przez rolników i zagrożenia dla ich zdrowia.

15. Ostrzega, że zanieczyszczenie rezerw **wody** wynikające zarówno z większej częstotliwości ekstremalnych zjawisk klimatycznych, jak i z zakwitów toksycznych glonów z powodu wzrostu temperatury wody grozi rozpowszechnieniem różnych chorób przenoszonych przez to środowisko, takich jak biegunka, cholera i czerwonka.

16. Zaznacza, że degradacja **gleby** prowadzi do niepokojącego ograniczenia usług ekosystemowych i – co za tym idzie – do wzrostu presji na pozostałe zdrowe gleby, w związku z czym istotne jest poczynienie postępów na drodze do zrównoważonego użytkowania gruntów w celu zagwarantowania bezpieczeństwa żywności oraz ochrony zdrowia obywateli.

17. Przypomina, że Europejska Agencja Środowiska uważa, iż różnego rodzaju zanieczyszczenie środowiska powoduje w Unii Europejskiej jeden na osiem zgonów rocznie, że 18 % chorób układu krążenia oraz 10 % nowotworów jest związanych z degradacją środowiska, a około 238 tys. przedwczesnych zgonów rocznie wynika z chronicznego narażenia na szkodliwe cząstki.

18. Dlatego też **dostrzega pilną potrzebę dalszego inwestowania w badania naukowe**, zapewnienia rozwoju narzędzi cyfrowych oraz zwiększenia inwestycji publicznych w krajowe systemy opieki zdrowotnej, aby móc zająć się skutkami tych zagrożeń dla zdrowia ludzi, a także poprzez przyjęcie i wdrożenie strategii i uregulowań przewidzianych w Zielonym Ładzie, co powinno wiązać się ze zwiększeniem roli władz lokalnych i regionalnych.

19. W związku z powyższym przypomina, że należy nasilić współpracę z państwami trzecimi w zakresie zdrowia i zmiany klimatu, w szczególności działania UE w sąsiednich krajach afrykańskich, i promować prace ośrodków badawczych specjalizujących się w kontrolowaniu, diagnozowaniu i badaniu znacznej liczby chorób tropikalnych, na które zapadalność w Europie wzrasta, oraz w zapobieganiu im.

Europejski Zielony Ład jako narzędzie reagowania na zagrożenia dla zdrowia ludzi

20. Uznaje **znaczenie Europejskiego Zielonego Ładu w obliczu wyzwań wynikających ze wzajemnych powiązań między zmianą klimatu, zanieczyszczeniem i degradacją środowiska**. Odnotowuje, że Europejski Zielony Ład zapewnia szerokie i ambitne ramy regulacyjne niezbędne dla osiągnięcia zrównoważonej i neutralnej dla klimatu Europy. Jest to zgodne z określonymi w Agendzie 2030 celami zrównoważonego rozwoju związanymi ze zdrowiem ludzi i ochroną środowiska. Zdrowa i odporna populacja może lepiej sprostać wyzwaniom i wykorzystać możliwości, które oferuje m.in. Zielony Ład.

21. Przypomina, że właściwe wdrożenie **prawa o klimacie** w społecznie i ekonomicznie wykonalny sposób ma zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia neutralności klimatycznej w Europie do 2050 r., aby złagodzić wiele szkodliwych skutków zdrowotnych wynikających ze wzrostu temperatur.

22. Podkreśla potrzebę poczynienia postępów w pracach nad **pakiem „Gotowi na 55”** mającym na celu redukcję **bezpośrednich emisji CO₂**, co ograniczy występowanie chorób układu oddechowego i układu krążenia, wzrost temperatur oraz częstotliwość ekstremalnych zdarzeń pogodowych. Dlatego też pozytywnie ocenia takie inicjatywy, jak obniżenie emisyjności sektora budownictwa zgodnie z dyrektywą REPowerEU oraz sektora ciepłowniczego i chłodniczego zgodnie z przeglądem dyrektywy w sprawie odnawialnych źródeł energii; obniżenie ogólnego poziomu emisji zaproponowane w zmianie systemu handlu emisjami i wprowadzenie opłaty za emisję gazów cieplarnianych w przypadku importu niektórych produktów, zgodnie z mechanizmem dostosowywania cen na granicach z uwzględnieniem emisji CO₂. Aprobuje też zaangażowanie w maksymalne zwiększenie potencjału sektora rolnego i leśnictwa w związku ze zmianą rozporządzenia w sprawie emisji i pochłaniania gazów cieplarnianych w wyniku działalności związanej z użytkowaniem gruntów, zmianą użytkowania gruntów i leśnictwem.

23. Uznaje znaczenie przyjęcia takich środków, jak zwiększenie **dostępu do niezawodnego transportu publicznego**, zwłaszcza na obszarach wiejskich, gdzie wiele osób nie ma wyboru i jest zależna od korzystania z pojazdów, czy też przegląd zwolnień z podatku paliw lotniczych i morskich, którego dokonano podczas reformy dyrektywy w sprawie opodatkowania energii.

24. Co się tyczy **czystej energii**, podkreśla znaczenie przeglądu wytycznych dotyczących transeuropejskiej sieci transportowej (TEN-T) oraz stworzenia wspólnych ram wspierających miasta w UE w przestawieniu się na bardziej zrównoważoną mobilność sprzyjającą wykorzystaniu energooszczędnych środków transportu, np. transportu publicznego oraz infrastruktury dla rowerzystów i pieszych, a także dostępnych i przystępnych cenowo pojazdów elektrycznych (na baterie, wodór itp.). Ma to na celu ograniczenie problemów zdrowotnych wynikających z zanieczyszczenia przez transport oraz wywołanie pozytywnych skutków zdrowotnych i społecznych dzięki rozwojowi aktywności fizycznej i zmniejszeniu nierówności w dostępie do towarów i usług.

25. Przypomina o znaczeniu **planu przemysłowego Zielonego Ładu i aktu w sprawie przemysłu neutralnego emisyjnie** dla promowania inwestycji w zieloną technologię, a także o znaczeniu **Planu działania UE dotyczącego gospodarki o obiegu zamkniętym**. Ten ostatni wprowadza reformy regulacyjne w ramach strategii przemysłowej na rzecz czystej gospodarki o obiegu zamkniętym – mowa tu np. o rozporządzeniu w sprawie trwałych zanieczyszczeń, którego celem jest usunięcie zanieczyszczeń organicznych i chemikaliów ulegających trwałej i groźnej dla zdrowia ludzi bioakumulacji.

26. Wyraża żywe zainteresowanie działaniami na rzecz redukcji emisji pochodzących z transportu poprzez wdrożenie rozwiązań w ramach **zrównoważonej i inteligentnej mobilności**, do których należą wybór paliw alternatywnych; propagowanie transportu kolejowego i publicznego; aktywna mobilność; środki mające na celu przeniesienie transportu towarowego, w szczególności międzyregionalnego, z dróg na tory, czy też przegląd rozporządzenia w sprawie transeuropejskiej sieci transportowej.

27. Podkreśla wagę popularyzacji zrównoważonych praktyk rolniczych w ramach **strategii „Od pola do stołu”**. Sprzyja ona rolnictwu ekologicznemu, które jest mniej zależne od syntetycznych pestycydów i nawozów. Dzięki temu żywność będzie zdrowsza i będzie zawierać mniej odpadów chemicznych, a więcej składników odżywczych.

28. Dostrzega znaczenie działań na rzecz zachowania i ochrony ekosystemów i różnorodności biologicznej w ramach **strategii na rzecz bioróżnorodności 2030**, a także na rzecz ochrony i odbudowy europejskich ekosystemów w ramach **nowej strategii leśnej UE**, w której przewiduje się cel polegający na zasadzeniu co najmniej 3 mld drzew do 2030 r. W związku z tym we wniosku dotyczącym rozporządzenia w sprawie odbudowy zasobów przyrodniczych dąży się do zapewnienia zdrowych lasów i terenów podmokłych oraz do ponownego podtapiania bagien, które pomagają w redukcji emisji gazów cieplarnianych oraz innych zagrożeń dla zdrowia ludzi.

29. Podkreśla wagę środków wynikających z **planu działania na rzecz eliminacji zanieczyszczeń**, którego celem jest stworzenie nietoksycznego środowiska, w którym poziomy zanieczyszczenia powietrza, wody i gleby nie są już szkodliwe dla zdrowia i ekosystemów naturalnych. Dostrzega także znaczenie środków przewidzianych w strategii w zakresie chemikaliów na rzecz zrównoważoności, która zmierza do ochrony zdrowia i środowiska przed szkodliwymi chemikaliami.

30. Wskazuje, jak ważne jest badanie związanych ze zmianą klimatu modyfikacji okresów kwitnienia roślin i sporulacji grzybów wiatropylnych poprzez analizę i charakterystykę pyłków i zarodników zawieszonych, aby przewidzieć wystąpienie epizodów alergicznych wśród wrażliwych grup ludności i zabezpieczyć się przed nimi.

31. Przypomina o znaczeniu przeglądu **dyrektywy w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych**, w którym obrano sobie za ambitny cel usunięcie składników odżywczych ze ścieków i ochronę przed mikrodrobinami plastiku i mikrozanieczyszczeniami, a także **dyrektywy w sprawie jakości powietrza**, która zmierza do ustanowienia bardziej rygorystycznych wartości dopuszczalnych i docelowych odnośnie do różnych zanieczyszczeń. Wzywa do pełnego i wiążącego dostosowania dyrektywy w sprawie jakości powietrza do przyjętych w 2021 r. wytycznych WHO na okres do 2035 r., aby chronić zdrowie obywateli i przyczynić się do osiągnięcia celu zerowego poziomu emisji zanieczyszczeń.

32. Podkreśla wagę wniosków dotyczących rozporządzeń w sprawie produkcji i wprowadzania do obrotu roślinnego materiału rozmnożeniowego oraz leśnego materiału rozmnożeniowego, które zagwarantują większą odporność odmian na agrofagi i susze, a także umożliwią bardziej zrównoważoną produkcję rolno-spożywczą i ochronę różnorodności genetycznej upraw.

33. Popiera **dostosowanie gospodarki leśnej do zmiany klimatu** dzięki zarządzaniu większą liczbą lasów za pomocą rygorystycznych środków ochrony, przyjęciu bardziej rygorystycznych kryteriów zrównoważonego rozwoju odnośnie do produkcji i leśnego materiału rozmnożeniowego, a także dzięki przyjęciu środków mających na celu ochronę zagrożonych genetycznych zasobów leśnych. Należy wziąć pod uwagę różną specyfikę i warunki produkcji leśnej w państwach członkowskich. Uznaje znaczenie krajowych planów awaryjnych dla oceny ryzyka niedoboru materiału leśnego i jego możliwego wpływu na zdrowie ludzi, zwierząt i roślin bądź na środowisko. Ma to zapewnić wystarczającą ilość materiału leśnego do ponownego zalesienia obszarów, które ucierpiały z powodu ekstremalnych zdarzeń pogodowych i klęsk żywiołowych.

34. Przypomina, że poprawa stanu zdrowia gleby ma zasadnicze znaczenie dla zapobiegania katastrofom klimatycznym i zarządzania nimi, ponieważ zdrowe gleby umożliwiają składowanie dwutlenku węgla i zapewniają dobrze funkcjonujące ekosystemy lądowe, które są bardziej odporne na susze, powodzie, fale upałów i inne ekstremalne zdarzenia meteorologiczne. Dlatego też niezbędne jest poczynienie postępów na drodze do ochrony i zrównoważonego użytkowania gruntów zgodnie z **pakiem dotyczącym zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych oraz Strategią UE na rzecz ochrony gleb 2030**.

35. Podkreśla pilną potrzebę prowadzenia bieżących badań nad wpływem zmiany klimatu na zdrowie. Pochwala **przekształcenie zrównoważonego rozwoju w przekrojowy filar** wszystkich strategii politycznych UE i przypomina, że badania naukowe i innowacje umożliwią sprostanie wyzwaniom środowiskowym za pomocą rozwiązań technologicznych i naukowych. Dlatego też zwraca uwagę na program „Horyzont Europa”, a w szczególności na kłaster 1 dotyczący zdrowia, oraz na znaczenie ogólnego programu działań w zakresie środowiska (8. programu do 2030 r. – 8. EAP), który wzmacnia powiązania między polityką w dziedzinie środowiska, klimatu i zdrowia, dostosowując cele klimatyczne do ochrony zdrowia i dobrostanu ludzi.

36. Uważa, że we wszystkich wymienionych obszarach polityki i regulacjach ważne jest, aby zarówno ramy prawne, jak i działania były efektywne i skuteczne oraz zgodne z zasadą proporcjonalności i pomocniczości. Muszą one również uwzględniać uwarunkowania lokalne i regionalne w ramach szerszego podejścia do zrównoważonego rozwoju. Odsyła w związku z tym do swych licznych bardziej szczegółowych opinii na tematy takie jak: oczyszczanie wody, gospodarka leśna, użytkowanie gruntów, zdrowie gleby, efektywność energetyczna, mobilność itp.

37. Podkreśla potrzebę dalszego badania zagrożeń dla zdrowia związanych ze zmianą klimatu. W tym celu zwraca uwagę na zainicjowaną w lutym 2021 r. strategię UE w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu i na rolę platformy przystosowania się do zmiany klimatu (Climate-ADAPT), która jest specjalistycznym narzędziem informowania o skutkach zmiany klimatu, monitorowania tych skutków, ich analizowania oraz zapobiegania im. Odnotowuje także, że w ramach tej platformy powstało Europejskie Obserwatorium ds. Klimatu i Zdrowia, które jest pomocne zarówno dla obywateli, jak i dla prawodawców w dziedzinie klimatu.

38. Zaznacza, że przegląd systemu pomocy państwa wnosi wkład w realizację tych celów dzięki szczegółowym wytycznym i niedawnej reformie ogólnego rozporządzenia w sprawie wyłączeń grupowych.

Rola władz lokalnych i regionalnych w urzeczywistnianiu Europejskiego Zielonego Ładu

39. Dostrzega **zasadniczą rolę władz lokalnych i regionalnych** we wdrażaniu i opracowywaniu strategii politycznych i środków wynikających z Europejskiego Zielonego Ładu, a tym samym w łagodzeniu wpływu zmiany klimatu, zanieczyszczenia i degradacji środowiska na zdrowie ludzi. Przypomina zatem o **kampanii Komitetu Regionów „Zielony Ład w terenie”**, która przybliżyła Zielony Ład obywatelom i przyznała władzom lokalnym i regionalnym centralne miejsce w strategii na rzecz przyspieszenia transformacji ekologicznej i energetycznej.

40. Uznaje związek między zmianą klimatu a związanymi ze zdrowiem czynnikami społecznymi i środowiskowymi oraz pogorszeniem zdrowia fizycznego, społecznego i psychicznego ludzi, co grozi pogłębieniem nierówności i niepokoju społecznych. **Te wyzwania trzeba przekuć w szanse** dla władz lokalnych i regionalnych w drodze sprawiedliwej transformacji z zastosowaniem podejścia uwzględniającego problematykę płci w taki sposób, by uniknąć nierówności powstających wskutek większego negatywnego oddziaływania na niektóre regiony lub grupy społeczno-ekonomiczne, nie pozostawiając na uboczu żadnego obywatela ani regionu.

41. Popiera zalecenia z badania „Healthier environment for healthier lives: impacts of the European Green Deal on human health”⁽¹⁾ skierowane do podmiotów politycznych na różnych szczeblach samorządów, gdyż w dziedzinach złożonej polityki, takich jak działania na rzecz klimatu i zdrowia, jasne określenie i podział zadań są niezbędne do zagwarantowania jak największej skuteczności.

42. Zaznacza, że ze względu na zakres swoich kompetencji władze lokalne i regionalne – jako organy administracji najlepiej znające wyzwania i potrzeby obywateli – zajmują **pozycję strategiczną odpowiednią do tego, by dostosować i osadzić w kontekście politykę ochrony środowiska na szczeblu terytorialnym**. Tym samym mogą zagwarantować zdrowie mieszkańców i się o nie zatroszczyć, przyjmując lokalne i regionalne plany łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do niej. Te plany przyczynią się do realizacji zintegrowanych krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu w zakresie zarządzania źródłami zanieczyszczeń w miastach – takimi jak transport miejski – czy też do tworzenia zielonych i niebieskich przestrzeni chroniących siedliska przyrodnicze, zwłaszcza w krajobrazach miejskich.

43. Uważa, że przyjęcie strategii politycznych i przepisów sprzyjających zrównoważonej mobilności (wspieranie systemów wydajnego i bezpiecznego transportu publicznego, przeniesienie zwłaszcza międzyregionalnego transportu towarowego z dróg na tory lub promowanie przemieszczania się rowerem i pieszo, które przyczynią się do zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza i zwiększenia aktywności fizycznej) **będzie służyć przekształceniu lokalnej i regionalnej tkanki produkcyjnej w nowoczesną, zasobooszczędną i konkurencyjną gospodarkę**, promowaniu dobrego zdrowia i zapobieganiu chorobom, co ograniczy koszty opieki zdrowotnej.

44. Sądzi, że nawet jeśli władze lokalne i regionalne są odpowiedzialne za przedsięwzięcie znacznej części środków niezbędnych do ochrony środowiska i zdrowia, to **istnieje wiele przeszkód w skutecznej realizacji tej polityki: brak finansowania, brak dokładnych i aktualnych informacji potrzebnych do podejmowania decyzji i do oceny procesów, a także konieczność zwiększenia zdolności instytucjonalnych i technicznych**.

45. Jest zdania, że – ze względu na kluczową rolę organów administracji lokalnej i regionalnej w realizacji polityki UE – niezbędne jest **ogólnie utrzymanie i wzmocnienie ich sprawności, kompetencji i finansowania oraz zapewnienie im większego wsparcia** i zdolności do lepszego reagowania na związane ze zmianą klimatu zagrożenia dla społeczeństwa i środowiska. Należy przy tym zachęcać je do uproszczenia procedur administracyjnych koniecznych do wdrożenia tych środków.

46. Sądzi, że zasadnicze znaczenie ma **zapewnienie władzom regionalnym i lokalnym silnego wsparcia i pomocy technicznej**, przy jednoczesnym dążeniu do osiągnięcia spójności między projektami finansowanymi przez UE a polityką lokalną i regionalną, aby zmaksymalizować ich oddziaływanie. Realizacja działań i strategii politycznych w dziedzinie środowiska wymaga znacznych inwestycji w zrównoważoną infrastrukturę, czyste technologie i programy podnoszenia świadomości. Władze lokalne i regionalne często borykają się z ograniczeniami budżetu i są zależne od finansowania zewnętrznego. Zasadnicze znaczenie ma zapewnienie im sprawiedliwego dostępu do środków finansowych, tak aby mogły w pełni uczestniczyć w przechodzeniu na ekologiczny model.

47. Podkreśla, że w tym celu kluczowe jest **wykorzystanie instrumentów finansowych europejskiej polityki spójności**, które powinny móc przyczynić się do realizacji działań przewidzianych w Zielonym Ładzie przez samorządy lokalne i regionalne. Przypomina w związku z tym, że należy podnieść poziom ambicji w ramach celów Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) nakierowanych na klimat i środowisko oraz że Europejski Fundusz Społeczny+ powinien odgrywać zasadniczą rolę w sprawiedliwej transformacji wynikającej z wdrożenia Zielonego Ładu.

48. Zaznacza, że problemy zdrowotne związane ze zmianą klimatu **wymagają, by różne szczeble administracji (europejski, krajowy, regionalny i lokalny) oraz różne zainteresowane sektory ściśle ze sobą współpracowały przy podejmowaniu działań przewidzianych w Zielonym Ładzie**, zwłaszcza w dziedzinie zdrowia, środowiska, planowania przestrzennego miast, energii i transportu. To pożądanе podejście łączące kwestie zdrowia i jakości środowiska, które wpisuje się w „Jedno zdrowie”, nie jest możliwe bez kontaktu z instytucjami zdrowia publicznego, organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i innymi zainteresowanymi stronami.

⁽¹⁾ https://cor.europa.eu/en/engage/studies/Documents/QG0224012ENN_Healthier_environment_for_healthier_lives.pdf

49. Podkreśla znaczenie **współpracy między władzami lokalnymi i regionalnymi, instytucjami opieki zdrowotnej i agencjami ochrony środowiska przy opracowywaniu planów adaptacyjnych dla poszczególnych regionów**. Plany te powinny uwzględniać wyjątkowe wyzwania, przed którymi stoją wszystkie regiony, zwłaszcza te słabiej rozwinięte, zapewniając odporność systemów opieki zdrowotnej oraz ich zdolność do adaptacji i reagowania na związane z klimatem zmieniające się zagrożenia dla zdrowia.

50. Podkreśla znaczenie władz lokalnych i regionalnych w rozpowszechnianiu informacji publicznej i podnoszeniu świadomości wśród społeczności w UE. W związku z tym uważa, że **istotne jest pogłębienie współpracy między władzami lokalnymi i regionalnymi poprzez utworzenie platform wymiany wiedzy i informacji**, aby umożliwić ich współpracę z instytucjami akademickimi i naukowymi, gwarantując w ten sposób solidną bazę wiedzy, która umożliwi optymalizację procesu decyzyjnego i monitorowanie postępów na drodze do realizacji celów zdrowotnych i środowiskowych.

51. Wskazuje, że przykładem dobrej praktyki jest platforma zainteresowanych stron na rzecz eliminacji zanieczyszczeń, którą powołała Komisja we współpracy z Komitetem Regionów. Jej celem jest skupienie w jednym miejscu zainteresowanych stron i ekspertów reprezentujących różne obszary polityki, takie jak zdrowie, rolnictwo, badania naukowe i innowacje, transport, transformacja cyfrowa i środowisko, co pozwoli na maksymalizację synergii w zakresie dekarbonizacji i odbudowy po pandemii COVID-19.

52. Uważa, że bliskość władz lokalnych i regionalnych do obywateli europejskich predestynuje je do **zwiększenia udziału obywateli we wszystkich tych inicjatywach, gwarantując szeroką akceptację i zaangażowanie z ich strony**. Uważa w związku z tym, że podnoszenie świadomości ekologicznej poprzez kampanie edukacyjne i programy uświadamiające powinno być głównym zadaniem władz, zwłaszcza lokalnych i regionalnych.

Bruksela, dnia 31 stycznia 2024 r.

Vasco ALVES CORDEIRO

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów